

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw został przygotowany w celu zmiany art. 176 Kodeksu pracy w związku z koniecznością zapewnienia prawidłowej transpozycji przepisów dyrektywy 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy (wersja preredagowana) (Dz. Urz. UE L 204 z 26.07.2006, str. 23), a także dostosowania upoważnienia do wymagań art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

Obecny stan prawny

W myśl obecnego brzmienia art. 176 Kodeksu pracy nie wolno zatrudniać kobiet przy pracach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia. W przepisie tym Rada Ministrów została upoważniona również do określenia, w drodze rozporządzenia, wykazu takich prac.

Do ww. przepisów zastrzeżenia zgłosiła Komisja Europejska, uznając je za niezgodne z postanowieniami dyrektywy 2002/73/WE zmieniającej dyrektywę Rady 76/207/EWG z dnia 9 lutego 1976 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w zakresie dostępu do zatrudnienia, kształcenia i awansu zawodowego oraz warunków pracy¹⁾.

Z obecnego brzmienia art. 176 Kodeksu pracy wynika, że odnosi się on do wszystkich kobiet, a nie tylko do kobiet w ciąży i karmiących piersią, co zdaniem Komisji stanowi przeszkodę w zapewnieniu równouprawnienia płci, szczególnie w zakresie dostępu do zatrudnienia.

Należy zauważyć, że na podstawie art. 176 Kodeksu pracy zostało wydane rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 1996 r. w sprawie wykazu prac szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet (Dz. U. Nr 114, poz. 545, z późn. zm.), w którym określono prace lub warunki pracy, przy których ogranicza się

¹⁾ W związku z wejściem w życie dyrektywy 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy, została uchylona dyrektywa 76/207/EWG zmieniona dyrektywą 2002/73/WE. Dyrektywa 2006/54/WE konsoliduje prawo UE w zakresie równego traktowania, upraszczając przepisy zawarte w dotychczasowych dyrektywach, w tym w dyrektywie 76/207/EWG zmienionej dyrektywą 2002/73/WE.

zatrudnianie przede wszystkim kobiet w ciąży i karmiących piersią, ale także prace których nie powinny wykonywać wszystkie kobiety (nie będące w ciąży lub w okresie karmienia piersią) w związku z odmiennością budowy organizmu kobiety i mniejszą wydolnością fizyczną niż mężczyzny.

Upoważnienie zawarte w art. 176 Kodeksu pracy, na podstawie którego wydano ww. rozporządzenie, jest niezgodne z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, gdyż nie zawiera wytycznych dotyczących treści aktu.

Proponowane zmiany

Projekt zmiany art. 176 Kodeksu pracy przygotowano w celu doprecyzowania zbyt ogólnego obecnie brzmienia tego przepisu, na co również zwróciła uwagę Komisja Europejska w uzasadnionej opinii.

Biorąc powyższe pod uwagę – projektowane przepisy art. 176 Kodeksu pracy ograniczono jedynie do kobiet w ciąży i karmiących dziecko piersią. W projektowanym § 1 art. 176 Kodeksu pracy określono, że kobiety w ciąży i kobiety karmiące dziecko piersią nie będą mogły wykonywać prac uciążliwych, niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia, które mogą mieć niekorzystny wpływ na zdrowie kobiet, przebieg ciąży lub karmienie dziecka piersią.

Zawarte w art. 176 § 2 Kodeksu pracy upoważnienie przewiduje określenie wykazu prac, których nie będą mogły wykonywać kobiety w ciąży i karmiące dziecko piersią, ze względu na fakt, że prace te mogą mieć niekorzystny wpływ na ich zdrowie, przebieg ciąży lub karmienie dziecka piersią:

- związanych z nadmiernym wysiłkiem fizycznym, w tym ręcznym transportem ciężarów,
- ze względu na sposób i warunki wykonywania tych prac, z uwzględnieniem rodzajów czynników środowiska pracy i poziomu ich występowania.

Przy określaniu wykazu powinna być wykorzystana wiedza na temat wpływu warunków wykonywania pracy i czynników środowiska pracy na zdrowie kobiet, przebieg ciąży lub karmienie dziecka piersią. Przez określenie „wpływ na przebieg ciąży” należy rozumieć również wpływ warunków wykonywania pracy i czynników środowiska pracy na rozwój płodu. Należy zauważyć, że dyrektywa Rady 92/85/EWG w sprawie wprowadzenia środków służących wspieraniu poprawy w miejscu pracy bezpieczeństwa i zdrowia pracownic w ciąży, pracownic, które niedawno rodziły i pracownic karmiących piersią (która będzie wdrażana rozporządzeniem wydanym na podstawie art. 176 § 2 Kodeksu pracy) wymaga, aby podczas

oceny ryzyka związanego m.in. z oddziaływaniem czynników biologicznych uwzględnić ryzyko, jakie te czynniki mogą stanowić dla kobiet w ciąży i nienarodzonych dzieci.

Konsekwencją wprowadzenia zmian w art. 176 Kodeksu pracy będzie zmiana:

- ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2015 r. poz. 827, z późn. zm.). W projektowanej zmianie przewiduje się nadanie nowego brzmienia art. 48 ust. 9, zgodnie z którym Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, nakłada obowiązek stawienia się do kwalifikacji wojskowej oraz określa stanowiska służbowe lub funkcje, na które przeznaczają się kobiety do czynnej służby wojskowej, uwzględniając przepisy w sprawie wykazu prac uciążliwych, niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet w ciąży lub karmiących dziecko piersią, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 176 § 2 Kodeksu pracy, a także przepisy w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych oraz potrzeby Sił Zbrojnych;
- ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1414, z późn. zm.). W projektowanej zmianie ustawy proponuje się nadanie nowego brzmienia art. 65 ust. 2 pkt 3, z którego będzie wynikało, że żołnierzowi zawodowemu – kobiecie będącej w ciąży lub karmiącej dziecko piersią nie powierza się wykonywania zadań służbowych uciążliwych, niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 176 § 2 Kodeksu pracy.

W związku z nowym brzmieniem upoważnienia zawartego w art. 176 § 2 Kodeksu pracy proponuje się utrzymanie w mocy, wydanego na podstawie art. 176 Kodeksu pracy, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1996 r. w sprawie wykazu prac szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie nowego upoważnienia określonego w projektowanej ustawie, jednak nie dłużej niż przez 9 miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy.

Analogicznie proponuje się utrzymanie w mocy, wydanego na podstawie art. 48 ust. 9 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 marca 2010 r. w sprawie wskazania grup kobiet poddawanych obowiązkowi stawienia się do kwalifikacji wojskowej (Dz. U. Nr 54, poz. 321) do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie nowego

upoważnienia określonego w projektowanej ustawie, jednak nie dłużej niż przez 9 miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy.

Proponuje się wejście w życie projektowanej ustawy po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Należy zauważyć, że projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw był już przekazany w dniu 23 lipca 2014 r. do uzgodnień międzyresortowych. Projekt oprócz zmiany art. 176 Kodeksu pracy uwzględniał również zmiany art. 229 Kodeksu pracy oraz ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1184). Ze względu jednak na fakt, że niektóre zmiany projektowane w art. 229 Kodeksu pracy zostały przeniesione do ustawy z dnia 7 października 2014 r. o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej (Dz. U. poz. 1662), obecnie projekt został ograniczony do zmiany art. 176 Kodeksu pracy i zmian innych ustaw bezpośrednio związanych z tym przepisem.

Natomiast problematyka dotycząca wykonywania przez kobiety niebędące w ciąży lub w okresie karmienia dziecka prac związanych z nadmiernym wysiłkiem fizycznym, w tym ręcznym przemieszczaniem ciężarów, regulowana dotychczas przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1996 r. w sprawie wykazu prac szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet zostanie przeniesiona do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych (Dz. U. Nr 26, poz. 313, z późn. zm.).

Przedmiot projektowanej regulacji nie podlega procedurze notyfikacji określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt ustawy został umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki

Społecznej. Projektowana ustawa została udostępniona w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. - Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. poz. 979, z późn. zm.).

W trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa nie dokonano żadnych zgłoszeń zainteresowania pracami nad projektem ustawy.